Yrittäjyyden ja palkkatyön jyrkkä erottelu ei sovi nykyaikaiseen työelämään

16.3.2021

Yrittäjyys ja palkkatyö on perinteisesti mielletty toisilleen vaihtoehtoisina ratkaisuina. Ihminen on joko yrittäjä tai työsuhteessa. Käytännössä hybridiyrittäjyys, eli sivutoimisen yrittäjyyden yhdistäminen palkkatyöhön, on yhä yleisempää. Myös opiskelijat, eläkeläiset ja vaikkapa vanhempainvapaalla olevat harjoittavat yhä useammin sivutoimista yrittäjyyttä. Kevytyrittäjyyspalvelut ovat madaltaneet kynnystä pienimuotoiseen liiketoimintaan.

Paljonko hybriyrittäjiä on?

Sivutoimisista yrittäjistä ja kevytyrittäjistä ei ole tilastointia, joten määrää voi vain arvioida. Yksinyrittäjiä arvioidaan olevan Suomessa yli 180 000, ja Suomen Yrittäjien yksinyrittäjäkyselyn mukaan yksinyrittäjistä 14 % toimii osa-aikaisesti. Toisaalta kevytyrittäjyyspalveluissa arvioidaan olevan 150 000 suomalaista, joista tosin osa saattaa olla passiivisia tai useammassa palvelussa yhtä aikaa, tai kuulua yksinyrittäjien ryhmään samalla. Tilastokeskuksen selvityksessä vuonna 2017 arvioitiin, että 8 % yrittäjistä oli tehnyt satunnaisesti tai sivutoimisesti palkkatyötä viimeksi kuluneen vuoden aikana, ja vastaavasti 6 % palkansaajista oli tehnyt myös yrittäjätyötä. Pekka Lithin (2010) arvion mukaan Suomessa oli tuolloin hieman alle 100 000 sivutoimista yrittäjää.

Ei myöskään ole selvää, että ainoastaan itsensätyöllistäjät ovat sivutoimisia. Noin kolmannes yritystä perustavista näyttäisi aloittavan yritystoiminnan sivutoimisina, jolloin yrittäjä on jonkin aikaa sivutoiminen. Liiketoiminnan kasvaessa täysipäiväinen yrittäjyys mahdollistuu.

Korona tuo esiin keikkatyön ongelmat

Koronaepidemia on osaltaan nostanut esiin rakenteiden jäykkyyden. Kulttuurialalla moni toimii keikkatyöläisenä, yrittäjyyden ja työsuhteen välimaastossa, eikä ole oikeutettu kummankaan kategorian etuihin. Freelance -työtä tekevät saatetaan tulkita yrittäjäksi, joka työllistyy omassa yritystoiminnassaan, jolloin työttömyysturvaa ei saa. Toisaalta yritystuetkin voivat olla kiinteiden kulujen vähyyden vuoksi poissuljettuja tai edellyttää keinotekoisia uudistumisprojekteja.

Hyvänäkin aikana työ keikkatyö ja hybridiyrittäjyys ovat vaativia lajeja. Hybridiyrittäjällä on väkisinkin enemmän palloja ilmassa kuin puhtaasti palkkatyöhön keskittyvällä, ja ajanhallinta muodostuu monelle haasteeksi. Toisaalta yrittäjänä toimiminen myös antaa paljon sivutoimisenakin: omassa yrityksessä on vapaus toteuttaa omia ideoita. Yrittäjä muokkaa maailmaa ympärillään ja se on voimaannuttava kokemus.

Hankkeella kohti hyvinvointia

Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Työterveyslaitos ovat aloittaneet yhteisen hankkeen, jossa etsitään keinoja edistää näiden työelämän moniottelijoiden hyvinvointia. Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanke pyrkii rakentamaan nykyaikaisen työelämän hyvinvointikompassia yksilöille, joiden työelämä rakentuu erityyppisistä elementeistä. ESR-rahoitteisessa hankkeessa mm. järjestään hybridiyrittäjille suunnattuja työpajoja, joissa työstetään yrittäjien käytännössä kohtaamia haasteita.

Anmari Viljamaa, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Emilia Kangas, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Sanna Joensuu-Salo, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu